

בית כנסת "אדרת אליהו"

ע"ש הח' אליהו בן הח' ראובן משה קליין ז"ל

עלי אדרת אליהו

בס"ד, שבת פר' משפטים מברכים חודש אדר
פרשת שקלים (ר"ח ביום שלישי וביום רביעי)
גיליון 273 אדר תשפ"ו

בגיליון זה:

משנכנס אדר מרבים ב"שכינה"

רב הקהילה, הרב אסף הר-נוי

האם וויסקי צריך כשרות?

רב הקהילה, הרב אסף הר-נוי

הטייס האמיץ שעמד עם החטופים

באנטבה

יואל קוטנר

מה דמותה של אסתר מלמדת

אותנו?

יהודה ליבוביץ

ברכות הודאות והודעות

הוועד

משנכנס אדר מרבים

ב"שכינה"

חודש אדר מביא איתו את השמחה, שהיא אחד הדברים החשובים והמרכזיים בעם ישראל.

בכל תרבות, עם וחברה נחשבת השמחה למידה טובה וחיובית, אבל בעם ישראל השמחה אינה נשארת רק בגדר "מידה טובה"; ש"כדאי" להשיגה. השמחה היא תנאי הכרחי בכדי להגיע לחיבור גדול ושלם יותר עם בורא עולם.

במספר מקומות למדו חכמינו הקדמונים כי השכינה אינה שורה אלא במקום בו יש שמחה. השכינה היא סמל לכך ש-ה' שוכן בתוכנו, כאן בארץ, ואותה שכינה אינה שורה אלא במקום בו השמחה מצויה.

כך יעקב אבינו שהיה שרוי בצער כבד על היעלמותו של יוסף בנו האהוב- נעלמה ממנו השכינה, עד שחזרה אליו השמחה כשפגש את יוסף.

כך אלישע הנביא לא זכה להשראת השכינה, בזמן שחיילי צבא ישראל היו זקוקים לנבואתו ועמדו למות בצמא במדבר, וזאת בשל כעסו על יהורם מלך ישראל שהיה עובד ע"ז.

וכך, מסביר הר"ן, היה זקוק יצחק אבינו לסעודה גדולה המשמחת את הלב, כדי שתשרה בו השכינה ויוכל ברך את בנו.

נברך את הציבור בברכה לשמחה גדולה שתגיע ותכנס לליבו של כל אחד, וזכה בתוך שאר אחינו בית ישראל לחודש של בשורות טובות!

חודש טוב ומבורך,

אסף הר-נוי

האם וויסקי צריך כשרות?

רב הקהילה, הרב אסף הר-נוי

מוצאו של הוויסקי מסקוטלנד ואירלנד ובגאליה משמעות השם: "מי החיים". **לא אחת אנחנו נפגשים עם בקבוקי וויסקי, ושואלים את עצמנו- האם יש עליו הכשר? האם מותר לשתות ממנו?**

ברוב רובם של המקרים אין על הוויסקי עצמו הכשר ויש לשאול ולברר – האם וכיצד ניתן לדעת האם הוויסקי שלפנינו כשר?

כהקדמה לדבר נאמר כי על רובם של סוגי הוויסקי הכשרים – כלל אין חותמת כשרות על הבקבוק. נתון זה הופך את העניין למורכב יותר ודורש מאיתנו לשים לב לפני שאנחנו שותים "לחיים".

הדין ההלכתי:

רקע כללי: הוויסקי הוא משקה אלכוהולי המיוצר מלתת של דגנים (על פי רוב שעורה) המבושלים מספר פעמים ומזוקקים לאחר מכן למיכלים מיוחדים. לאחר ההכנה הראשונית מיישנים את הבקבוקים בחביות העשויות מעץ (בד"כ אלון) במשך מספר שנים, עד שהוא מגיע לבשלות ואז הוא מועבר לבקבוקים ונמכר בחנויות.

באופן כללי, יש להבדיל בין שני סוגים עיקריים של וויסקי – "סינגל מאלט" (וויסקי ממזקקה אחת) או "בלנדד" (מעורב) וויסקי המכיל עירוב של מספר סינגל מאלט.

דבר נוסף שצריך לשים לב אליו הוא החביות בהם יושן הוויסקי, האם בחביות חדשות או בבאלו שבעבר יישנו בהם יין. דבר זה משתנה בדרך כלל בין המדינות השונות בהם הוא מיוצר.

הבעיות ההלכתיות:

בעיה הלכתית שלא קיימת בוויסקי היא "חדש", כלומר שימוש בדגן מהיבול החדש, לפני היום הראשון של חול המועד פסח. בעיה זו לא קיימת כי וויסקי שלא "התיישן" כמה שנים הוא לא וויסקי, וממילא אין בו בעיה של חדש. בעיה נוספת היא של חמץ בפסח – אולם גם היא לא בעייתית משום שבמשך כל תהליך הייצור, הוויסקי נמצא אצלו גויים. הבעיה מתחילה כשהבקבוק מגיע לחנות או לבית של יהודי ושם חשוב להקפיד ולראות כי הוויסקי נמכר במכירת החמץ.

שתי הבעיות העיקריות שכן קיימות בוויסקי הן: 1. עירוב של חומרים לא כשרים. **2.** יישון בחביות שבלעו יין שנגעו בו גויים (בעיה של "סתם יינם").

1. חומרים לא כשרים- לעניין זה יש הבדל בין המדינות בהם יוצר הוויסקי: **בסקוטלנד ובארה"ב** אסור לערב שום חומר בוויסקי ומי שיעשה כן יפגע "בשמו", בכיסו, וייחשב לעבריין על פי חוק, לכן יש חזקה שוויסקי שמיוצר שם בחברות מוכרות- אין בו בעיה מבחינת עירוב של חומרים לא כשרים. לעומת זאת בארצות אחרות צריך לשים לב שאכן לא הוסיפו חומרי גלם שונים בהליך הייצור¹.

2. באילו חביות מיישנים את הוויסקי? הסוגייה השנייה אליה יש להתייחס היא היכן מיישנים את הוויסקי. וויסקי שמיושן בחביות העשויות מעץ והם חדשות – אין בכך כל בעיה. אולם וויסקי שמיושן בחביות שבעבר יושן בהם יין – יש לדון האם הוא נאסר משום טעם היין שנכנס בו עבשיו, כשהוא מתיישן בחבית. גם בעניין זה הדבר תלוי פעמים רבות במדינה בה יוצר הוויסקי, כך למשל בארה"ב – היישון נעשה בד"כ בחביות חדשות.

¹ חשוב מאוד לציין- אישורי הכשרות בד"כ אינם נמצאים על הבקבוקים עצמם. ישנן מספר חוברות ואתרים המציגים הכשרים לסוגי המשקאות ויש לעיין בהם. אם אין כשרות על הבקבוק זה לא אומר שהוא לא כשר.

לגבי וויסקי שהוכנס לחביות שיושן בהם יין יש לדון מצד האיסור של "סתם יינם"², שהוא איסור מדרבנן. שלושה מגדולי פוסקי זמנינו דנו בשאלה זו – ה"אגרות משה"³, ה"מנחת יצחק"⁴, והרב אשר וייס ב"מנחת אשר"⁵. על פי דבריהם ניתן להבדיל בין שלוש רמות של כשרות: א. מה שלא התיישן בכלל בחביות של יין – איתו כלל אין בעיה(כפי שהזכרנו לעיל). ב. מה שיושן בחביות משומשות – כאן הבעיה אינה כ"כ חמורה שכן על פי רוב מדובר בחביות ששימשו בעברן ליישון של וויסקי אמריקאי ולא ליישון של יין, וגם על המיעוט אפשר לומר שהוא בטל בשישים⁶. ג. וויסקי שיושן בכוונה תחילה בחביות של יין מסוים כדי לתת בו טעם⁷. וויסקי זה מיושן בתחילה בחביות רגילות ולאחר מכן מוכנס לחביות יין קטנות יותר כדי לתת בו טעם של היין. לגבי סוגי הוויסקי הללו נחלקו הפוסקים: ה"מנחת יצחק" אסר, שהרי כל מטרת נתינת הוויסקי בחביות הוא כדי שיכנס מטעם היין לתוכו – אז איך אפשר לומר שהטעם בטל? ומצד שני האגרות משה והרב וייס התירו מדין "זה וזה גורם", ומכיוון שלא חלה כאן ההגדרה ההלכתית של "טעם"⁸. לגבי רמה זו (של יישון בכוונה תחילה בחביות יין שיתנו טעם בוויסקי) נכון לחוש לדעת המחמירים אך למקילים יש על מה לסמוך, שכן מדובר בדין דרבנן.

הלכה למעשה: כשמגיע לפנינו בקבוק וויסקי – נכון לכתח' לבדוק את כשרותו באופן פרטני ע"י עיון בחוברות או אתרים בהם יש מידע על כשרות משקאות חריפים. אתר מצוין ומקיף בעניין הוא: kosherliquorlist.com (בעברית, אנגלית וצרפתית)⁹. במידה שאין בידינו לעשות כן ניתן לפעול בצורה הבאה: וויסקי שיוצר בארה"ב מחברה מוכרת- מותר בשתייה, מכיוון שאין חשש לערבוב של משקאות אסורים ואין חשש ליישון בחביות שהיה בהם יין. וויסקי סקוטי מחברה מוכרת- מותר בד"כ לשתייה. מצד בעיה של עירוב חומרים – אין לחוש, ומצד הבעיה של יישון בחביות יין- אם זה לא מוזכר במפורש על הבקבוק – אין לחוש לכך, ואם זה מוזכר- ראינו שיש בכך מחלוקת הפוסקים – יש המתירים ויש שאוסרים. וויסקי שבא מארצות אחרות(אירלנד, יפן, קנדה וכד')- יש לבדוק באופן פרטני אם יש לו אישור של מערכת כשרות מוכרת, שכן בארצות אלו מערבבים לפעמים חומרי גלם בעייתיים.

² כל יין של גוי או אף אם רק נגע בו גוי באופן שאפשר לו לנסך את היין - נאסר כהרחקה מהגויים, ועל כן הוא אסור בשתייה ובהנאה מדרבנן.

³ יו"ד, א, סב'.

⁴ ח"ב, כ"ח.

⁵ א, מד'.

⁶ יישון הוויסקי דווקא בחביות יין, אינו בשביל הטעם, מטרת היישון בחבית משומשת הוא כדי

שהמשקה יספוג כמה שפחות את טעמו של העץ. בדרך כלל משתמשים בסקוטלנד, בחביות ששומשו ליישון וויסקי במזקקות בארה"ב אך לעיתים נעשה שימוש גם בחביות של יין רגיל.

⁷ וויסקי שיושן בתהליך כפול מצוין בד"כ על התווית בכיתוב כגון: Double Maturaton, או Double Wood או Double finish. בנוסף לכך כל סוגי הוויסקי שהיצרן ציין על התווית כי הם יושנו בחביות יין וכד'- זה מלמד שהוא מעוניין בטעם היין שמועבר לוויסקי.

⁸ הרב וייס כותב שטעם של איסור יכול לעבור על ידי חום וכבישה אבל לא בפרק זמן של שנים כ"כ רבות, ולכן אין זה "טעם" אלא "ריאקציה כימית".

⁹ האתר הוקם ומתעדכן על ידי הרב שמואל זמלמן- מי שנחשב לאחד המומחים הגדולים בתחום הכשרות למשקאות חריפים.

הטייס האמיץ שעמד עם החטופים באנטבה

יואל קוטנר – ע"פ מאמר של דר' איבט אלט מילר

הוא לחם נגד הנאצים במלחמת העולם השנייה במחתרת הצרפתית. ידע מהו הפשיזם ושנאת יהודים. חרוט בזיכרונו זוועות השואה. זיכרון היסטורי זה סייע בידו שנים מאוחר יותר כטייס מטוס אייר פרנס שנחטף ע"י מחבלים פלסטיניים. בשעה שחייו היו בסכנה מיידית, קפטן מישל באקוס בחר לעמוד יחד עם נוסעיו היהודיים.

טיסת אייר פרנס מתל-אביב לפריז המריא ביום 27.6.1976 וקטע הטיסה הראשון היה שגרתי לחלוטין. המטוס המריא בזמן עם 240 נוסעים ו-12 אנשי צוות. אחרי תדלוק באתונה, המטוס המריא שוב בדרכו לפריז. כמה דקות אחרי ההמראה, טרוריסטים, חברי החזית הדמוקרטית לשחרור פלסטין יחד עם מחבלים גרמנים, חברי כנופיית באדר-מיינהוף פרו-פלסטיניים שלפו אקדחים והודיעו כי הם חוטפים את המטוס.

לשמע צעקות הנוסעים, חשב קפטן באקוס כי מדובר בשרפה שפרצה במטוס. מהנדס הטייס פתח את דלת הקוקפיט ומצא את עצמו עומד מול טרוריסט ובידיו אקדח ורימון יד. בגרמנית המחבל הזהיר את הצוות לבל יעשו תנועות חשודות ואז תקע את קנה האקדח בצווארו של באקוס והורה לו להסיט את המטוס מהנתיב לפריז ולטוס ללוב.

תחת איום של האקדח, לא נותרה ברירה אלא לציית לפקודת המחבל הגרמני. המטוס הגיע לבנגאזי שבלוב ובאישור הדיקטטור מועמר קדאפי, נחת לתדלוק. לאחר מכן המחבלים הורו להמריא ליעד הבא, אוגנדה.

המטוס נחת באנטבה, שם, על מסלול ההמראה, זכו המחבלים לקבלת פנים חמה מאידי אמין, הדיקטטור הרצחני של אוגנדה. מחבלים פלסטיניים נוספים וחיילים אוגנדים עלו למטוס והחלו לבדוק את הדרכונים של הנוסעים. ואז הפרידו את היהודים משאר הנוסעים.

**קפטן באקוס יחד עם
חטופים בשובם
מאנטבה**

148 הנוסעים שלא היו יהודים או ישראלים שוחררו ביום 29.6.1976 והותרו לעזוב את אוגנדה בטיסה הבאה לפריז. 53 הנותרים הובאו לטרמינל נטוש ומחניק שם הוחזקו החטופים. המחבלים דרשו את שחרורם של 54 מחבלים שנדונו למאסר בבתי-כלא ישראלים וגם במדינות אחרות ו...5 מיליון דולר כופר. סירוב לדרישות יביא להוצאת הנוסעים היהודים להורג.

לקפטן באקוס וצוותו נאמר כי הם משוחררים, אך באקוס סירב לנטוש את נוסעיו היהודים. הוא הורה לצוות כי עליהם להישאר עד הסוף כי זאת המסורת ואל להם להסכים לשחרור. כולם הסכימו ללא יוצא מן הכלל.

קפטן באקוס דרש להיפגש עם היהודים המבוהלים ונענה. אחרי שנים של טיסות תדירות לתל-אביב, הוא דיבר מעט עברית ויכול היה במידת-מה להרגיע את נוסעיו ולהעניק תחושת ביטחון שהוא בקושי הרגיש. המצב נראה נואש.

בינתיים, בארץ, סירת מטכ"ל החל לרקום תכניות למבצע נועז. כל הניסיונות של מו"מ עם אידי אמין היו לשווא. ישראל ביקשה את עזרת הצרפתים לשחרור החטופים. חלפו הימים והמחבלים דחו דדליין לכניעת ישראל פעם אחר פעם עד אשר היה נהיר כי ישראל מבודדת ועליה למצוא לבדה את הדרך לשחרור היהודים החטופים הנמצאים יותר מ-3000 ק"מ מאדמת המולדת.

ב-3.7.76, שעות ספורות לפני הדדליין האחרון לפני הוצאת יהודים להורג, נתן יצחק רבין, ראש הממשלה דאז, את האישור למבצע השחרור. ארבעה מטוסי הרקולס עמוסי חיילים וציוד המריאו, נחתו בשארם-אל-שייך ומשם המריאו לאנטבה.

סיוע בתכנון הגיע מנוסעת צרפתית, יהודית בשם נינט מורנו ששוחררה בטעות ע"י המחבלים שחשבוה לנוצרייה. עם הגעתה לפריז, היא יצרה קשר עם גורמים ישראלים והציעה את עזרתה. בטרם עזבה את אנטבה, היא ניסתה לזכור בע"פ את פרטי נמה"ת ובמיוחד את האולם בו הוחזקו היהודים. בנוסף, הטרמינל הישן נבנה בשעתו ע"י חברת סולל בונה וע"כ היו תרשימים אדריכליים ואנשים עם מידע חיוני.

בחשכת הליל, טסו כוחות החילוץ לאוגנדה. החיילים החליפו מדי צה"ל במדי הצבא האוגנדי. התכנית הייתה להעמיד פנים כאילו שיירת רכבים מלווה את אידי אמין בדרכו לטרמינל כדי לפגוש את היהודים האומללים. כתרמית שכנוע, הייתה מכונית מרצדס דומה לזו של הדיקטטור שהוטס באחד ממטוסי התובלה ובה כפיל של אמין לבוש מדים מכוסים עיטורים ומדליות.

התכנית כמעט נכשלה. השיירה נתקלה באש שפתחו חיילים אוגנדיים במחסום אך פרצו אותו והמשיכו לטרמינל. כידוע, בחילופי אש צלף במגדל הפיקוח פגע בסא"ל יוני נתניהו, אחיו של רוח"מ, והרגוהו. כידוע, מבצע החילוץ הוכתר בהצלחה והמדינה כולה צהלה ונשמה לרווחה.

בשובו לתא הטייס של אייר פרנס, הייתה בקשה אחת בפיו של קפטן באקוס – לטוס לתל-אביב.

יום מבצע אנטבה היה 4.7.1976, שבת ויום העצמאות ה-200 של ארה"ב. אותה יממה הייתה גדושה באירועים חגיגיים מרהיבים מחוץ אל חוף עם כיסוי טלוויזיוני מלא. אני זוכר כי ישבנו בחדר המשפחה בביתנו בפנסילבניה וצופים בטלוויזיה בתום אותן 24 שעות. בסיכום חדשות היום, קריין רשת NBC הודה למדינת ישראל על מתנת יום ההולדת הכי משמעותית שהייתה יכולה להעניק לארה"ב ביום הולדתה.

מישל באקוס הלך לעולמו בגיל 94 לפני חדשים מספר.

יהי זכרו ברוך.

הארות היסטוריות

מבצע אנטבה, שנודע לימים גם כ"מבצע יונתן", נחשב לאחד ממבצעי החילוץ הנועזים והמורכבים ביותר בתולדות הלוחמה המודרנית. המבצע בוצע ע"י צה"ל בעומק אפריקה, תוך טיסה של למעלה מ-3800 ק"מ, הישג לוגיסטי ומודיעיני יוצא דופן.

אידי אמין, שליט אוגנדה היה ידוע באכזריותו ובשלטון הטרור שהשליט במדינה. תמיכתו במחבלים נבעה משנאתו לישראל ומהתקרבותו לגוש הסובייטי ולמדינות ערב.

בחירת המחבלים להפריד בין יהודים ללא-יהודים עוררה בעולם כולו אסוציאציות קשות לימי השואה, והשוואות אלו הופיעו בעיתונות הבינלאומית כבר בזמן אמת.

עמידתו של קפטן מישל באקוס וצוותו לצד החטופים היהודים זכתה להוקרה רחבה בישראל ובעולם היהודי. באקוס הוזמן ישראל מספר פעמים, ונחשב בעיני רבים ל"חסיד אומות העולם" ברוח מעשיו, גם אם לא נשא תואר רשמי זה.

המבצע הסתיים בחילוץ 102 חטופים. שלושה חטופים נהרגו המהלך חילופי האש בטרמינל, וחטופה נוספת, דורה בלוך, נרצחה בבית חולים בקמפלה לאחר המבצע. סא"ל יונתן (יוני) נתניהו היה מפקד הכוח ונהרג במהלך הפעולה – ההרוג הישראלי היחיד במבצע.

יהי זכרו ברוך.

מה דמותה של אסתר מלמדת אותנו?

יהודה ליבוביץ

המגילה המגוללת את סיפור הפורים קרויה דווקא על שם אסתר המלכה. נראה שהסיבה לכך אינה רק שאסתר היא מחברת המגילה, אלא בעיקר משום שאסתר היא השחקנית הראשית בה. סיפור המגילה הוא, במידה רבה, סיפורה של אסתר - נערה ביישנית ופסיבית, הגדלה לאחר מות הוריה בבית קרובה, והופכת לדמות אקטיבית ויוזמת, המצילה את עמה במו ידה. אנו מתוודעים לאסתר בפעם הראשונה דרך מרדכי קרובה, שלקחה לו לבת. מאותה שעה, מצטיירת אסתר כנערה פסיבית, שאינה חורגת מהוראותיו של קרובה-אומנה לטוב או לרע. למעשה, המגילה מדגישה את הפסיביות של אסתר בכל הזדמנות: בהרמונו של אחשוורוש אסתר אינה מבקשת דבר, היא אינה מגדת את עמה ואת מולדתה "כִּי מִרְדְּכִי צָוָה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד" (ב', י), וגם לאחר שנלקחה אל בית המלך - מרדכי ממשיך להתהלך לפני חצר בית הנשים, "לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמֵה יַעֲשֶׂה בָּהּ" (שם, יא).

אפילו לאחר שנבחרה להיות מלכה למלך אחשוורוש, וצפוי היה שתתבגר ותצא מדמות היתומה האסופית הגדלה בבית קרובה, מעידה עליה המגילה: "וְאֵת מֶמְרִי אֶסְתֵּר עָשָׂה כְּאֲשֶׁר הָיְתָה בְּאֻמְנָה אֹתָהּ" (שם, יט). אפילו מינויה למלכה - תפקיד מפתח, המאפשר, אם לא תובע, עצמאות ופעלתנות - אינו גורם לאסתר להתעלות מעל אישיותה הילדותית והפסיבית.

לעומת דמותה הפסיבית בתחילת המגילה, בסוף המגילה מצטיירת אסתר כדמות פעלתנית ביותר. אסתר היא המזמינה את המלך למשתה, היא המתעמתת עם המן, והיא הנופלת לפני המלך ומתחננת לפניו להעביר את הגזירה מעל עמה. אפילו במקום היחיד שבו מופיע מרדכי בסיפור התשועה - כאשר הוא מורכב על הסוס - הוא פסיבי, ואינו פועל דבר. ניתן לסכם ולומר שסיפור המגילה הוא, למעשה, גם סיפורה האישי של אסתר, ההופכת בפרק זמן קצר מילדה מבוהלת ומפחדת לדמות בוגרת, התופסת פיקוד, לוקחת אחריות ומצילה את עמה.

נשאלת השאלה, כיצד אירע המהפך. מהי נקודת המפנה, שבה התעוררה אסתר מתנומתה הפסיבית?

לאחר שנשלחו כתבי ההשמדה על היהודים, התיישב מרדכי בשער המלך בלבוש שק. בשעה כה מכרעת לגורלו של עם ישראל, לא התחלחלה אסתר אלא בשל לבושו של מרדכי: "וַתַּחַלְחַל הַמֶּלֶכָה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מָרְדֳּכָי" (ד', ד). דומה, שזהו שיא האטימות: במקום לנסות לבטל את הגזרה, אסתר מבקשת ממרדכי לחזור לעיסוקיו, כאילו לא אירע מאומה. מרדכי, כמובן, אינו מקבל את שליחיה של אסתר. במקום זאת, הוא מספר לה על מה שאירע: 'עם ישראל כולו שרוי בסכנה. עלייך, כאישה בבית המלך, לעשות משהו. זעקי! בקשי! התחנני! התפללי!'

תשובתה של אסתר מדהימה באטימותה: "כֹּל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ... אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אֶחָת דָּתוֹ לְהַמִּית" (ד', יא) עם ישראל מצוי בסכנה, אך אסתר בשלה: 'זה בניגוד לתקנון בית המלך; וכי יכולה אני לפעול בניגוד לנהלים?!' בדילמה בין הסכנה הציבורית לסכנתה הפרטית, הכרעתה של אסתר ברורה. תשובתו של מרדכי לאסתר, מדהימה מאוד: "אַל תִּדְמִי בְּנַפְשְׁךָ לְהַמְלִט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְּהוּדִים. כִּי אִם הִרְשׁ תִּחְרִישִׁי בְּעֵת הַזֹּאת רָחוּ וְהִצֵּלָה יַעֲמֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אֲחֵר וְאֶת וְבֵית אֲבִיךָ תִּאֲבְדִּי וְמִי יוֹדֵעַ אִם לָעֵת קְזָאת הַגְּעָת לְמַלְכוּת" (שם, יג-יד) איזו האשמה חריפה! מרדכי חושד באסתר שהיא מסרבת ללכת אל המלך לא מתוך חולשה, אלא מתוך שיקול דעת. כביכול, היא עשתה חשבון קר: גם אם ירד עם ישראל כולו לטמיון - אני אשאר בבית המלכות.

מרדכי יודע היטב שכל הפחדים וההיסוסים הם שוליים. מי שאכפת לו באמת, מי שגורלו וייעודו קשורים בעם ישראל - הסכנות אינן מטרידות אותו כלל. החשבונות יכולים לעלות, אם במודע ואם בתת-מודע, רק מתוך תפיסה של 'כולם ילכו לאיבוד, ואני וידידי ננצל'.

'ולא רק שחשבונך פסול מבחינה מוסרית', מוסיף ואומר לה מרדכי, 'הוא אף אינו נכון'. האם את חושבת שכולם ירדו לטמיון ואת תינצלי? האם כך מנהל הקב"ה את עולמו? האמנם מי שמנער מעליו כל אחריות, מי שלא אכפת לו, מי שמעדיף את טובתו על טובת הכלל - הוא ששורד? "כִּי אִם הִרְשׁ תִּחְרִישִׁי בְּעֵת הַזֹּאת - רָחוּ וְהִצֵּלָה יַעֲמֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אֲחֵר, וְאֶת וְבֵית אֲבִיךָ תִּאֲבְדִּי!"

זוהי שעת המפנה. לאחר שמרדכי מטיח בה את ההאשמה החריפה הזו, אסתר מפסיקה לרמות את עצמה. היא מגלה שבתוך תוכה, מאחורי היסוסיה ופחדיה, אכן לא מספיק אכפת לה. היא מבינה שכאשר עם ישראל בסכנה, רק שאלה אחת היא רלוונטית: האם אכפת לה מעם ישראל או לא אכפת לה.

בשעה זו, כאשר אסתר מבינה זאת, היא מזדקפת מלוא קומתה, והופכת מאסתר של ראשית המגילה ל'אסתר המלכה' של סופה.

גם בפנינו, מי פחות ומי יותר, עומדת הדילמה של אסתר המלכה. כל אחד מאיתנו עומד בפני היסוסים ולבטים לגבי מידת יכולתו לפעול למען עם ישראל.

כל אחד מאיתנו נדרש לעשות את מה שעשתה אסתר: להתייבב מול עצמו ומול הקב"ה, ולברר: מה אני יכול לעשות למען עם ישראל? כאשר האדם בוחר לעצמו מקצוע, דרך חיים ומקום מגורים - עומדות בפניו אפשרויות טובות רבות. השאלה שעליו לשאול את עצמו אינה רק האם מה שהוא עושה הוא טוב, אלא האם הוא הטוב ביותר. ביסודו של דבר, הכל נובע מאותה שאלה: האם אכפת לנו, או לא אכפת לנו?!

זוהי השאלה העומדת בפנינו, וזוהי השאלה שהעמיד מרדכי בפניה של אסתר: כשתעמדי לגורלך בקץ הימין, ותשאלי אם עשית מה שיכולת, מה תהיה תשובתך אז? או, אולי אפילו יותר חשוב: מה תהיה תשובתך היום?

מזל טוב

- מזל טוב למשפחת קוטנר לרגל הולדת הנינה, בת לאבי ואור, ונכדה לאילן ומיכל.

- אנחנו משתתפים בצערם של חברנו שמואל פולק ומשפחתו על פטירת אבי המשפחה עמנואל ז"ל.

law.golan@gmail.com
sammyweindling@gmail.com
eliahouk@gmail.com
nirekal@walla.com
yoavshap89@gmail.com

0546691911
0549257286
0545723801
0502017023
0508854785

אריאל גולן
סמי וינדלינג
אליהו משה קליין
ניר קלמנוביץ
יואב שפירא